

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo. iii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

De Circūcissione domini

xi. Ne vob impij q̄ dereliquistis legem altissimi. Hoc ponderate miserimi pctōres legis dei transgressores/perituri/adulteri zc. Non putetis vos absq̄ legis obseruancia posse saluari. Circūcidatis q̄ aiēs p̄ctā oia rescindētes. vt sic diuinā legē impletē valeatis quā nulli implere pōt in peccato mortali existens. Vñ et ipse dñs carnaliter circūcidi voluit q̄ ad hoc venit vt celestis regni iannā nobis aperiret vt nos doceret ianuā illā nō posse intrare nisi sp̄ritualiter circūcisi. **¶** Figura Ezech. xliij. Ois alienigenaz tharcūciscus nō ingredietur sanctuariū meū. Expone. Alienigena ē oēs pctōr. Est em de gnatione diabolicaz incircūciscus sp̄ualiter: iō nō intrabit templum celeste Apoc. xxi. Non intrabit i eā s. ciuitatem celestē aliquid coinquatū aut abominatiōe faciēs.

Pro secōdo. In p̄cedēti zc. Nūc d̄ alijs q̄nq̄s cōsiderationib; dicturi sumus. Quarta q̄ cōsideratio varie instabilitatis Job. xij. Nunq̄ in eodē statu p̄manet. et Eccl. ix. Nescit hō finē suum sed sic pisces capiunt hamo: et sic aures comprehendunt laqueo: sic capiūt hoies tpe malo zc. Quarta est cōsideratio diuine seueritatis. s. in finali iudicio Heb. x. Horrendū est incidere i manū dei uiuentis Job. xxiiij. De inultū abire nō patit. Sexta cōsideratio infernal acerbitas. Matth. xxij. Ibi erit fle. z stri. den. Tres iste cōsiderationes o fidunt q̄n rū timere debeant pctōres vt si cōsiderent q̄ instabilis est vita p̄ns z incert⁹ q̄ exit⁹ q̄n necessario habet cōparere corā summo iudice eterne dānationis sniam accepturi nisi p̄niam egerint Lu. xij. Nisi p̄niaz egerit; s̄l oēs peribit; Septia ē cōsideratio. Nihil siue perditē felicitatis. Per p̄m em amittit celestis b̄ritudo. Ne ve v̄p̄a p̄q̄ est ad modicū parens q̄ eterne felicitatis aditū intercludit. Octaua est cōsideratio offense maiestatis. Deut. xxxij. Deū q̄ te genuit dereliquisti z oblit⁹ es dñi creatoris tui. Due iste cōsiderationes oñdūt cōdolendū sit de pctis nō p̄pter timorē dei. Quis em amore dei inflamari nō debeat si consideret q̄tra sit felicitas quā diligentibus repro misit; et q̄nta est suauitas z dulcedo ipi⁹ diuine maiestatis. iuxta illud ps. Quā magna multitudo dulcedis tuc dñe

quā absco. ti. te. Nō sufficerent aut timor z pudor; induci ex lex p̄mis cōsiderationibus vt fieret sp̄ualis circūcissio nisi assit diuini amor quē accendere debent due vltimē cōsiderationes z p̄sertim octaua. Exeplū. Sach. ix. Legim⁹ de antiocho qui cū diuina vltione in tantā decidisset miserriā vt de corpe ei⁹ vermes scaturirēt ac viuentes in dolorib; carnes ei⁹ effluerent et ex fetore illi⁹ grauares exercitus: cepit ad agnitiōē suā venire. Et iā nec ipse fetorem suū ferre possit. dicebat iustū esse esse subditū deo. Et quis doleret z satisfactiones p̄mitteret nō tñ verā circūcissione sp̄ualē accepit neq̄ veniā obtinuit. Nā dicit text⁹. Orabat scelestus antiochus dñm a q̄ non erat misericōdiaz cōsecutus: qz vīcz nō p̄pter dei amorē sed p̄pter afflictiois horrore penitentiā agebat. Aug⁹ em dicit de p̄nia di. vij. c. nullus. Scriptū ē neminē absq̄ charitate saluari. Oportet q̄ nō solum timere deū iudicē: sed etiā diligere iustū deū.

Pro tertio audistis zc. Nolite negligere qm̄ n̄ remanebūt pctā v̄ia ipunita. d̄ em de p̄nia di. j. medicina. s. primo. Pctā nō dimittunt sine pena qz aut deus punit aut hō. Et attendite q̄ diligenti sunt pctā vitanda qm̄ sic di. lex ciuil. ff. qd̄ melius cā. i. Isti q̄dez. Aliq̄s debz mag⁹ velle mori q̄ peccare: nec miz cū pctm̄ faciat hoiem reū mort⁹ eterne. Cauete ne sitis similes hōi sub pedib; habēti caminū ignis nec detinet qn̄ cadat nisi ex ligno putrido in q̄ fulcat nec tñ curat qz nō cōsiderat. Expone. Camin⁹ ignis est infern⁹: lignū putridū est corpus hois. iō pctōres audite illud Job. xix. Fugite a facie gladij qz vltor iniquitatis gladi⁹ est.

Sermo. iij.

Quā con
sumati zc. Sobrie z pie iuste ste viuam⁹ in h̄ seculo. Titū ij. Sobrie in quā nob. Iuste ad p̄mū: z pie ad deū. Ibi q̄ notant tria q̄ sūt necessaria z sufficiūt ad circūcissione sp̄ualē z ad bene viuendū. s. i seipo temperātia /sobrie. ad p̄mū iusticia /iuste. Ad deum reuerētia /z pie. De p̄io. j. Pe. v. Sobriū estote z vigi

zc. De scdo Leui. xix. Iuste iudica primo tuo. et ps. Bñ q̄ fa. iust. z iudiciū i oī tpe. De tertio Eccl. xliij. Pie agentibz ꝑedit sapientiam.

Primo art. An circūcisio ueniet fieri cū cultro. **R.** nō qz in institutiōe circūcisiois facta ab abraā: nlla sit mētio de cultro petri. Cōtra Josue. v. Fac tibi cultros lapideos. Rñdet Bon. in. iij. dist. j. In expositiōe lrali cultro petri est d̄ substantia circūcisiois q̄ntū ad obseruanriā sed nō q̄ntū ad efficacā nec q̄ntū ad significatiā. Et hoc ꝑz qz siqs circūcideret cultro ferreo idē eēt effectus. Et est signum huius nō fuit facta mētio in institutiōe: s̄ in ꝑcepti renouatione facta sub iosue: facta ē mētio de cultro petri. In q̄ signat qz ꝑ petra ch̄m oēs erant circūcidi. ꝑ h̄ etiā signat duriciā eoz z duriciā leḡ. Hoc autē ꝑgruitat̄ erat nō necessitat̄. Hec Bon.

Pro fund. tenēdū ē qz circūcisio instituta est mō ueniet̄ respectu finis ad quē ordīnabat̄. Vñ Arist. ij. topic. Illud est magis eligendū qd̄ uenient̄ z ꝑꝑinquit̄ accedat ad finē qd̄ credendū ē factū fuisse i oībus dei opibz z sacramētis ab eo institutis. Jō bñ dic̄ Matthe. v̄ vindocmen. i Tob. Quicqd̄ agat dñs regnat bñdic̄ in oī tpe laus ei⁹ i ore meo. Lū ḡ q̄rit An uenient̄ zc. Dic̄ rñ. Ex q̄ ꝑclude dei ad nos benignitatē q̄ sic ꝑ corpalia iudicare nobis uoluit spūalia iuxta nature nre d̄itionez cui⁹ ē ꝑ corpalia ascendere ad spūalia. ꝑpter ea d̄ Paul. j. Co. x. Dia i figura ꝑꝑingebat̄ illis. Circūcisio itaqz ē ch̄s cū cultro petri ut signet qz ꝑtōres indurati z lapidei circūcidiunt ch̄m auferēdo ab eo aliq̄ mēbra. s. seipos z aliqs ad ꝑtm̄ inducūt. Audite o ꝑtōres zc. In h̄ etiā figurat qz salutar̄ circūcisio spūalis fit a petra. ch̄ d̄ q̄ oīno a ꝑtō imunis oēs purgare uenit. Unde z i ꝑncipio sue ꝑdicatiōis clama/bat ut h̄ Mat. x. Dñiam agite zc. **F**igura Joā. ij. z Mat. xxj. Ch̄s eiecit a templo auaros z sacrilegos negociatores uendētes z emētes anialia z alia. Spūaliter ch̄s purgat templū spūale eijciedo auariciā/carnalitatē z alia uicia Heb. j. Purgatiōne faciens ꝑtōz.

P Roscdo. Supra de primo zc. Rñc

de secundo qd̄ est mysteriū legalis circūcisiois qd̄ notat̄ ibi. ut circūcideret puer. Jam ꝑ nobis cepit sanguinē suum sudere puer iesus. Nec dubium hodie plorauit ꝑ ꝑter dolorē quē in carne sensit. oīa tamē fecit ex deliberatiōe ratiōis z ꝑ nobis. Sed eo plorauit de credis qz mater lachrymas contineret. Lete nō. Erit autē in hoc ser. contemplāda triplex circūcisio.

Circūcisio ꝑfiguratiōis anterioris.
Circūcisio purgatiōis interioris.
Circūcisio opatiōis exterioris.

Prima est circūcisio. s. que antea in veteri lege imo etiam ante legē scriptā instituta est. Circa quā tria sunt consideranda uicē instrumentū de q̄ dictū est in solutiōe q̄stionis. Ratio quare in illo mēbro fiebat: hec est qz ibi regnat concupiscentia z inobedientia neqz mēbrū illud est imhonestū de sua natura imo nobile. sed factū ē ignobile ꝑpter culpam. Unde ꝑ remediū nobilitatur. ut dicit Bonauentura. Ideo considerāda ē finis institutiōis qz uicē in remediū ꝑ originale in signū distinctiū gētis illius z alia gente. Et in pactum quoniam ex ea ch̄stus nasciturus erat in meritum obedientie et in signum repressiōnis concupiscentie unde signabat quid esset agendum z a quo cessandū. Hec Bonauentura in. iij. dist. **S**ecunda est circūcisio interior que ut dicit Bernardus. i. tribus consistit. In cogitatiōe ut sit sancta. In affectiōe ut sit pura. In intentiōe ut sit recta. De primo Benef. viij. Cogitatio humani cordis prona est ad malum. ideo circūcidienda est. Hieremie. iij. Uicꝑꝑuo moribuntur in te cogitatiōes nocte. De secūdo. j. Thessal. iij. Nō i ꝑssione desiderij sic et gētes que ignorāt de un⁹. Et Proverb. xj. Desiderium iustozū omne bonū. De tertio Heb. xij. Rectos facite gressus ꝑedibus uestris zc. **T**ertia est circūcisio opatiōis exterior que ut dicit Bernardus. consistit in tribus. In smone ne sit contempribilis. In actu ne sit reprehensibilis. In habitu ne sit notabilis. De primo Job. xj. Nunquid uir uerbosus iustificabitur. De secūdo Col. ij. Eruentes ueterem hoīem cū actibz suis. De tertio Greg. Si cultus ꝑosarum

De Circūcissione domini

vestiū nō esset culpandus: sermo dei non sic vigilāter exp̄meret q̄ diues purpura i/ due⁹ apud inferos torq̄ret. **E**xēplum ad p̄positū narrat Lesari⁹: q̄ die q̄dā d̄p/ mīnica cū sacerdos asp̄gēdo pplm aq̄ bli/ dicit ad ostiū ecclie veniēs/ mīsonā q̄ndā cū p̄p̄a venientē ad p̄litū cinem pauonis vanis ornamentis z varijs pietā obuiā habuit. in cui⁹ vestimētoz cada longissima mltitudinē dmonū sedere p̄sperit z erāt parui vt glires: nigri vt ethiopes: ore ca/ chinnātes: manibz plaudētes: et sic p̄lices inera sagenā p̄clusi saltantes. q̄s vt vidit pleban⁹ ille vocauit pplm, demones ne fu gerent adiurauit. Territa illa stabat. Et vt videret pplm videre mereret (q̄ vir bonus z iust⁹ fuit) suis orationibz obtinuit. Intelligēs igit̄ mulier se ob vestimētoz supbia sic a demōibz associatā: domū redi/ it z vestē mutauit. et tā ipsi q̄ alijs femi/ naby visio facta est occasio hūilitat̄. Eph. iij. Jā nō ambulet̄ sicut gentes q̄ ambu lant in vanitate sensus sui.

Pro tertio. Aud. zc. Pensate q̄ q̄ne/ cessaria est vobis circūcissio spūalis si voluerit̄ esse de p̄plo dei. Sed heu durū est multz circūcidere suas p̄suetudies. Nā duz ē assueta relinq̄re. ff. de edilio curri/ liū edicto. l. Precipiūt. Consuetudo tñ ma la diligentissime est extirpāda q̄ q̄d cre/ bro male pullulat/ crebrius succidat̄. iquit Hiero. super plo. Ps Et vt h̄. xxiiij. q. j. Salina. Consuetudo pueria ex diuturni/ tate nō leuatur crimē sed auget. Quere ne sit̄ similes cuidā pusillanimit̄ quē volebat rex honorare in palatio suo/ dū tñ macu/ lā quandā quā in facie p̄fraxerat ex cōra ety ferri q̄ eū turpē faciēbat z regi inacce/ ptū abstergeret: quā tñ ille auferre noluit q̄ tā assuet⁹ erat sic eē. Expone qm̄ q̄rū est multz circūcidere suas malas p̄suetudi nes. Zuuē. Consuetudo mala tenet insa/ nabile vulnus

Sermo q̄rtus de circūcissione domini

Quā con sūmati zc. Expectam⁹ beatāz spem z aduētū glie magni dei et saluatoris nr̄i iesu ch̄i. Tit. ij. Si s̄ u/

aliter circūcissi fuerimus: tūc erimus expe ctantes brām spem zc. Ubi tria multū cō solabz: ita ad spem spectātia habem⁹ cōside rare. viz Spei certitudinē siue securitatē Expectātes brām spem. Magnitudinēz siue Sublimitatē. et aduētū glie magni di. Dulcedinē siue suauitatē. et saluatorz nr̄i iesu ch̄i. De p̄mo Ro. v. Spes nō p̄sum dit. De secōdo ibidē. Glīamur i spe glie filioz dei. De tertio Phil. iij. Saluatorē expectamus zc.

Salutatio. **P**rim⁹ art. An circūcissio cōgrue fue rit instituta: Q. nō. De⁹ em nō dele ctat in penis nr̄is. q̄ mādata dei debēt eē suauia. circūcissio aut̄ erat penalis. Cōtra Contraria p̄trarijs curant. q̄ cū originale p̄trabat p̄ delectatiōe circa mēbz illud: in passiōe mēbz illi⁹ curatio p̄grue designat

Rndet Bon. in. iij. di. j. Institutio cir cūcissiois fuit p̄grua. q̄ fuit signū exp̄ssū simū curationis originalis peccati. Tum p̄pter ablatiōē a mēbro p̄pagatiōis. Tū p̄t penalaritē corporeā. Tū etiā p̄t ob/ lationē circularē. q̄ viz originale ē mort bus curēs circularit̄. q̄ sic de Anf. perso na corrūpit naturā: z natura p̄sonā. Lum aut̄ d̄ De⁹ nō delectat in penis zc. Dicit dū q̄ pena cōpat̄ ad punitū. et sic nō placet deo. Cōpat̄ etiā ad demeritū. s. ad cul pam. et sic ibi manifestatio iusticie z or/ dinis. et sic placet inq̄ntū est iust⁹. Cōpat̄ etiā ad finē vel effectū: puta ad iustificatiōē puniti. et sic placet deo inq̄ntū est mlt/ sericors. Dicendū q̄ de⁹ nō delectat in pena fm̄ q̄ pena: sed fm̄ q̄ iusta vel fm̄ q̄ iustificatoriā. Et si diceret̄ q̄ originale nō meruit penā sensus. Dicendū q̄ verū est de illa pena q̄ est pena tñ et nullo mō via ad salutē: vt puta infernalis. Hec Bona.

Pro fundamto. Melior z eligibilior ē spūalis circūcissio q̄ corpalis Nā fm̄ p̄hm i Top. Finis est eligibilior his q̄ sūt ad finē Spūalis aut̄ circūcissio finis est ad quē ordināda erat corpāl: sic figura ad rem figu ratā. Spūal⁹ aut̄ circūcissio necessaria ē ad h̄ vt p̄tutes inserant̄. Unde Bar. vin docū. in Tob. Sp̄inis z tribul̄is purga/ re noualia debet Qui serit: vt semen frui/ ctificare queat. Et q̄b p̄p̄et q̄ cognitiō circūcissiois corpalis ducit in cognitiōez circūcissiois spūal. Ideo q̄rit An circūc